

IV Ora ul de Floci

– un oraș dispărut din Muntenia Medievală –

În istoria economică și politică a statului medieval românesc, *Ora ul de Floci* a fost unicul centru urban din estul Câmpiei Române, în cursul secolelor XIV-XVIII, cu rol de polarizare a activității economice din zonă și cu rol strategic în controlul graniței de est a țării.

Ca observație generală, pe toată perioada epocii medievale, dezvoltarea târgurilor și a orașelor din rile române nu a fost nici uniformă, nici continuă. Din cercetarea izvoarelor scrise aflăm că cele mai multe centre urbane ale țării Românești, aflate în diferite faze de evoluție, încep să fie menționate din două jumătăți ale secolului al XIV-lea și până la mijlocul secolului al XV-lea. Toate acestea se găsesc enumerate în scrisoarea adresată în anul 1431 de Dan al II-lea, domnul țării Românești, către toate târgurile și vămile țării, între care sunt menționați și *flocenii*. Prima atestare documentară nu constituie însă data de început a unei așezări, rurale sau urbane, ci doar importanța ei, mai ales în cadrul relațiilor comerciale.

Informațiile documentare și cartografice atestă din vechime existența vadului de trecere a Dunării în dreptul localității Vadu Oii, pentru continuarea drumului comercial ce cobora din centrul Europei, prin Transilvania, urmând firul văii râului Ialomița, spre porturile de la Marea Neagră. Încă din vremea domniei lui Mircea cel Bătrân, pe lângă acest vad funcționa o vamă pentru taxarea produselor vehiculate de negustori și o schelă (port) la Dunăre pentru corăbiile negustorilor care alegeau această cale de transport a mărfurilor. Lângă vadul și vama unde poposeau negustorii se formează un târg de schimburi de produse, la început periodic, apoi permanent. În jurul acestui târg se va dezvolta mai apoi Ora ul de Floci.

MONUMENT ISTORIC
Monument historique
Historic monument

Situl arheologic prioritar
Orasul de Floci
com. Giurgeni, jud. Ialomita

FUNDATIILE BISERICII NR. 1

Situl arheologic prioritar
Orasul de Floci,
com. Giurgeni, jud. Ialomita

Monument istoric
FUNDATIILE BISERICII NR. 1

Prima fază de construcție a monumentului este datată la începutul secolului al XVII-lea. Planul bisericii era dreptunghiular 19m x 8m, cu o singură navă, compusă din pronaos, naos și altar. Spre mijlocul secolului XVII, biserica a fost reconstruită aproape în întregime din cărămidă, pe vechea fundație de piatră. Planul ei a fost mărit prin adăugarea unui pridvor pe latura de vest, care lungea construcția cu încă 4m.

Priority archaeological site
Orasul de Floci
commune Giurgeni, Ialomita county

Historic monument
FOUNDATION OF THE CHURCH NO. 1

The first phase of the monument's building belongs to the beginning of the XVIIth. century. The rectangular draft of the church (19m x 8m) with a single nave, was composed of pronaos, nave and apse. In the middle of the XVIIth century, the church was rebuilt with bricks on the old foundation. The draft was extended with a church porch on the west side, which prolonged the building with 4m.

1. nivel. XV - XVI
2. nivel. XVII - XVIII
3. strat pământ

1 : 0 : 1 5M

Orice agresiune sau intervenție neautorizată asupra monumentului se pedepsește conform legilor în vigoare.
Any aggression or any unauthorized intervention under the monument is punished according to the law in force.

Floci Town

a disappeared town of Medieval Valachia

 In the economical and political history of the medieval state Valachia, Ora ul de Floci (Floci Town) was the only urban settlement in the eastern part of Romanian Plain, during XIV-XVIII centuries. Besides concentrating the economic activity in the area, the town also ensured a strategic point in controlling the eastern border of the country.

All along the medieval era, there was no continuous or homogenous developing of markets and towns in Moldavia or Valachia. Written evidence – the 1431 letter from Dan II, prince of Valachia, to all markets and custom houses of the country – shows most of the urban centers in Valachia developing in the second half of the XIVth century, through the middle of the XVth century, among which one can also find the people of Floci Town. However, first written proof for the existence of an urban or rural settlement does not mark its beginnings, but merely the time when it gained commercial importance.

According to old documents and maps, the commercial road going down from central Europe to the center of Transylvania passed the Danube through Vadu Oii shallow, following Ialomi a River to the Black Sea. Ever since Mircea cel B trân reign there was a custom house near Vadu Oii shallow and also a gantry at the Danube shore for trading ships. Markets formed nearby the custom house and the gantry where traders stopped, every so often at first, then permanently. Around the market developed later Floci Town.

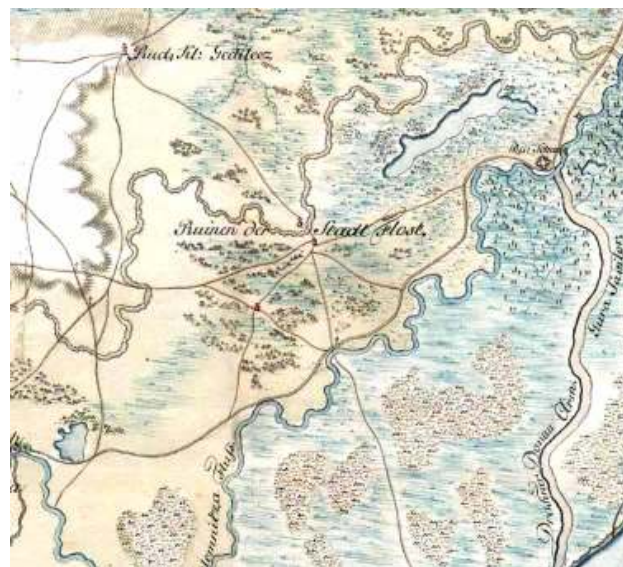

În privința numelui istoric al orașului, toponimul *Floici* provine de la comerțul cu lână (*floccus*) practicat atât de oierii din partea localității, cât și de cei din zona montană care veneau cu turmele la iernat în Balta Ialomi ei.

Hărțile din secolele XVI-XIX, care înfățișează cursul Dunării de Jos, indică existența Orașului de Floici, pe malul râului Ialomița, aproape de vărsarea lui în Dunăre.

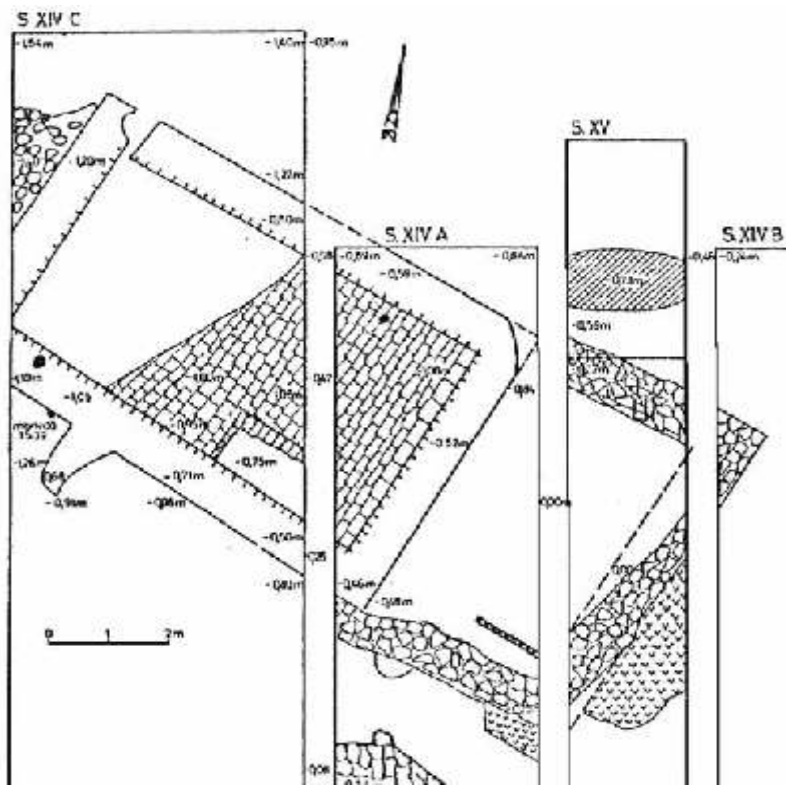
Urmele Orașului de Floici, așa cum se mai pot strădui în ultimul sfert al secolului al XIX-lea, au fost descrise de învățătorul A. Popescu din Giurgeni, pentru „Cestionarul Arheologic”, inițiat de Alexandru Odobescu. Din această relatare am năvădit să aflăm despre întinderea urmelor orașului, prin mijlocul căruia se observa albia parțială a râului și existența ruinelor a două biserici din zid. În urma plugului au apărut multe lucruri vechi, cum ar fi cărămuri, arme, pietre, podoabe de argint, oase umane și altele.

Siliștea orașului a fost vizitată și de istoricul Nicolae Iorga, care a identificat inscripții funerare recuperate de la ruinele bisericilor din Orașul de Floici și refoolosite la construcția bisericii din satul Piuța Petri.

Primele sondaje arheologice au fost efectuate în toamna anului 1961, pentru că, între anii 1965-1968, arheologii de la Muzeul Județean Ialomița s-au efectuat cercetări de suprafață, în urma cărora au descoperit un material arheologic divers, format din numeroase fragmente ceramice și, mai ales, un depozit de vase de aramă și două tezaururi monetare din secolele XVI-XVII. În același timp, cercetarea a furnizat datele necesare pentru delimitarea ariei sitului arheologic, vatra abandonată a Orașului de Floici aflându-se în lunca de pe malul stâng al Ialomiței, pe ambele părți ale drumului DN2A, la o distanță de 7 km vest de comuna Giurgeni. Ea se întinde pe o suprafață de teren cu forme neregulate (grinduri), înconjurată de meandrele vechiului curs al Ialomiței, care trecea prin mijlocul orașului și a cărui albie adâncită se poate observa cu ușurință în prezent.

The name Floci came from wool (*floccus*, in Latin) trading practiced by the residents, as well as by shepherds coming with their herds from the mountain area to Balta Ialomi ei area, to spend the winter. XVIth-XIXth century maps show Floci Town on Ialomi a River, next to its embouchure into the Danube.

In the last quarter of the XIXth century, the teacher A. Popescu from Giurgeni described in A. Odobescu's "*Cestionarul Arheologic*" what was left of Floci Town. It had a considerable extent, having the dry river bed going through the middle and two ruined brick churches. Weapons, stones, silver jewelry, human bones, and bronze items appeared in the tillage.

The historian Nicolae Iorga visited the town's old center, and identified few funeral engravings from churches' ruins, which were reused for building the Piua Petrii village church.

First archeological researches were conducted in 1961, then in 1965-1968, by archeologists from Ialomita County Museum, who recovered rich and diverse materials, from numerous ceramic fragments, to a bronze vessels deposit and two XVIth-XVIIth centuries hoards. They also identified the extent of the site, spread around the town's center, which lies in the meadow on the left bank of Ialomi a, on both sides of DN2A road, 7 km west from Giurgeni. The ground has irregular shapes (knobs) surrounded by Ialomi a's cut off meanders.

Cercetarea informaiilor documentare ne furnizeaz foarte puine date cu privire la aspectul acestui ora, la felul în care erau dispuse locuințele sau trama stradal, la locul unde se afla centrul comercial al oraului cu prilejul negustorilor și atelierelor meșteugărilor. În teren s-a putut observa că urmele locuințelor distruse prin incendiu se aflau grupate în zonele înalte ale grindurilor, ferite de pericolul inundațiilor. Se presupune că trecerea de pe un grind pe altul se făcea pe poduri din bârne de lemn.

Cele mai vechi urme de locuințe, ce apar în secolele X-XI, au fost descoperite în partea de nord-est a sitului. Descoperirile arheologice au relevat faptul că majoritatea locuințelor orășenilor erau adaptate la condițiile de climă, iar tehnica de construcție la materialele pe care le aveau la îndemână. Tipul predominant al locuințelor, datate în cursul secolelor XV-XVII, este cel al unei case de suprafață, cu una sau două încăperi inegale ca dimensiuni, ridicată pe o structură de lemn, cu o suprafață dreptunghiulară, cu pereții din chirpic și acoperiș din stuf. De regulă în camera mai mare s-a găsit resturile de la soba, uneori decorată cu cahlă-plac, sau resturile unei vetre de cuptor.

Mai rare sunt locuințele construite parțial pe pământ dreptunghiular. Accesul în pivniță se făcea printr-un gârlic. În interiorul locuințelor s-a găsit resturile sobelor decorate cu plăci ornamentate, sau al vetrelor.

Deosebit de important este descoperirea, cu caracter de unicat, a unei locuințe de suprafață, cu fundație de piatră. Planul dreptunghiular al locuinței este compartimentat în două încăperi. Prima încăpere avea temelie construită din blocuri paralelipipedice, iar a doua încăpere avea temelie din piatră spart prinsă cu mortar. Pereții casei au fost din zid de cărămidă. Această locuință deosebită a fost ridicată în prima jumătate a secolului al XVI-lea.

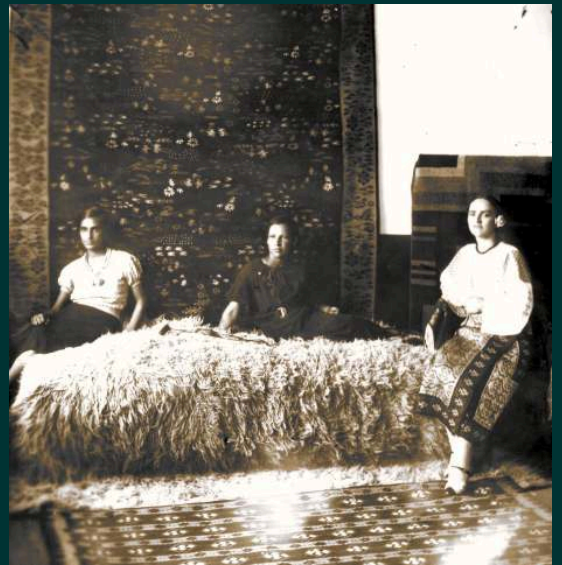
Într-o locuință au fost descoperite urmele atelierelor meșteugărilor, care erau destul de diverse dacă izvoarele documentare vorbesc despre *Costandin pietrear*, *Costandin Nedelco cojocari*, *Stan r chier*, *Necula croitor*, *B lan cizmar*. În cursul cercetărilor arheologice au fost identificate ateliere pentru prelucrarea oaselor de animale în vederea obținerii unor unelte mrunte, a plăștelor de cuite și a unor obiecte diferite pentru vestimentație (nasturi de os, cataramă), cele legate de prelucrarea metalelor pentru obținerea de unelte necesare agriculturii, prelucrării lemnului și a pietrei, pescuitului, a obiectelor de uz casnic și vestimentar, precum și a podoabelor din bronz sau argint.

Documents offer little information about how the town looked, about the houses alignment, the main street, the commercial center with traders' shops and artificers' workshops. Traces of burnt households occupied the high areas of the knobs, away from potential floods. Supposedly, wooden boards helped passing from one knob to another.

Xth-XIth old household traces were found in the north-east area of the site. Most of the residents' households were well adapted to climate conditions, using available construction materials. XVth-XVIIIth century above-ground households have two unequal rooms, wooden rectangular supporting structures, air-dried brick walls, and reed roofs. Usually, the biggest of the rooms had an oven or a stove, sometimes with decorating tiles. There are few household on rectangular cellars, also with tile-decorated stoves.

A single, above-ground rectangular household with stone footing was found, having two rooms, one with rectangular stone blocks as footing, the other with broke stones and binder, and brick walls. The building dated to the XVIth century.

Between households there were craftsmen workshops, belonging to *Costandin the stone mason*, *Costandin and Nedelco the skimmers*, *Stan the grain alcohol distillery owner*, *Necula the clothier*, *B lan the shoemaker*, according to the documents. Archeological researches also uncovered animal bones workshops, producing small items like knife hilts, buckles, buttons, metal, wood, and stone workshops.

Dintre descoperirile mai importante menționăm, nu în ultimul rând, monumentele religioase, despre care avem foarte puține informații documentare. Până în prezent au fost descoperite fundațiile a trei biserici. Prezența lor în vatra orașului reflectă nu numai aspecte legate de viața cultural-spirituală și economică a orașului, dar ele completează și informația actuală cu privire la dreptul de cetățenie și la evoluția arhitecturii medievale pe teritoriul Țării Românești. Sursele documentare din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea menționează existența a mai multor biserici în vatra orașului, amintirilor Flămânda, cetății a boierului Hranite Blagosescu, ridicată la jumătatea secolului al XVII-lea în marginea orașului. Fiecare biserică era înconjurată de un cimitir. Inventarul funerar, compus în special din monede și podoabe, pune în lumină, prin cantitatea și varietatea pieselor, caracterul de așezare urbană medievală.

Tezaurul monetar descoperit, compus din monede poloneze, lituaniene, otomane, la care se adaugă numărul mare al monedelor otomane, ungurești, germane, venețiene, rusești, descoperite în locuințe sau morminte atestă amplitudinea schimburilor comerciale din acest oraș, produsele finite, dar și procurarea de materii prime având o sursă legătură cu piața locală, dar și cu piața externă.

Inventarul arheologic major este reprezentat atât de ceramica de uz nesmăluit, de ceramica smăluită decorativă, lucrată în atelierele olarilor de la Orașul de Floci, cât și de ceramica de import din Imperiul otoman sau din centre renumite din occident.

Asemenea celorlalte orașe medievale, Orașul de Floci, constituit administrativ pe moșie domnească, era condus de un jude, care avea atribuții administrative, juridice și fiscale, pe plan local, ajutat de 12 pângari. Judeul poartă sigiliul orașului a căruia emblemă, un pește încadrat de 4 stele, sugerează una din cele mai importante ocupații ale floccenilor-pescuitul.

Din punct de vedere administrativ, din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, Orașul de Floci a fost centrul de reședință al ispravnicului judeului istoric Ialomița și sediul căpitaniei de margine, care avea îndatorirea de a asigura paza hotarelor. Căpitanul a îndeplinit și funcția de ispravnic al orașului. Tot aici era cantonat și un grup de ostași (roșii și albi).

Ocupațiile principale ale orașenilor erau legate de exploatarea și valorificarea bogățiilor naturale din zonă: în special pescuitul, după cum arată și sigiliul orașului, creșterea vitelor și agricultura. În prima jumătate a secolului XVI cercetarea surselor istorice demonstrează că Orașul de Floci se înscrie în grupa primelor orașe ale Țării Românești, care participau la schimburile comerciale de pe piața Brașovului.

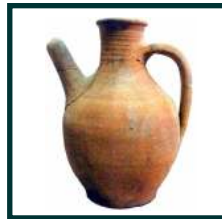

Among the most important discoveries there are the religious monuments, which are poorly represented in written documents. Three church footings have been uncovered so far, in the center of the town, reflecting spiritual and economical aspects of the community, and adding new data to Valachia religious founding rights and medieval architecture evolution. XVIIth-XVIIIth century written documents mention the Fl mânda monastery, located at the periphery, and founded by the boyar Hranite Blagosescu, in the middle of the XVIIth century. Documents also refer to several churches, surrounded by graveyards. Funeral inventories included mostly jewelry and various coins.

The recovered hoards included Polish, Lithuanian, Ottoman, Hungarian, German, Venetian, and Russian currencies, which reveal the amplitude of trading exchanges and procuring supplies and raw materials.

Mostly, the archaeological inventory includes commonly used unglazed ceramics, local decorative glazed ceramics, and also imported Ottoman and Western Europe ceramics.

Like all other medieval towns, Floci Town belonged to the sovereign's estate and was run by a board and 12 additional members, with administrative, juridical, and fiscal charges. The board was entrusted with the town seal, representing a fish surrounded by four stars, symbolizing that fishing was one of the main activities of the residents.

In the second half of the XVIIth century, Floci Town became Ialomi a district subprefect's residence, being also the border master's headquarters. The border captain, who commanded a small group of infantry and cavalry, also functioned as a subprefect.

The residents were exploiting mainly natural resources, such as fishing, and practicing the agriculture and cattle breeding. In the first half of the XVIth century, Foci Town was among the main towns in Valachia participating in Bra ov market's trading exchanges.

Evenimentele politice din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, și mai ales intrarea unor teritorii românești din zonă (Chilia, Brila, Hârlova) sub administrația otomană, orientarea schimburilor comerciale spre Constantinopol, instabilitatea politică a domniilor au avut repercusiuni negative asupra dezvoltării economice a Oraului de Floci. Ne referim la scderea din importanță a drumului comercial care urma cursul râului Ialomița până la vrsare, la desele incursiuni de jaf ale turcilor din Brila sau Hârlova, la unele campanii militare ale celor două state. Pe plan intern, din cauza instabilității politice, birurile tot mai mari impuse de domnitori pentru plata haraciului către Înalta Poartă și fiscalitatea excesivă i-a determinat pe mulți dintre orăneni să-și vândă moșiile din jurul oraului. Mai ales în cursul secolului al XVIII-lea, documentele atestă că locuitorii oraului, amenințați de insecuritatea vieții și a averilor, stânjeniți permanent în desfășurarea ocupațiilor și a activităților cotidiene, se mută în sate mai depărtate sau în alte orașe mai sigure. În vremea războiului ruso-turc din anii 1769-1774, teritoriul Oraului de Floci a fost cuprins în aria de desfășurare pe linia Dunării, între Brila și Silistra, a operațiunilor militare dintre armatele celor două state. Aceasta este perioada ruinării și dispariției oraului. În aceste condiții sediul administrativ al judeului istoric Ialomița se va muta în noile orașe urbane, mai întâi la Slobozia, apoi la Urziceni. O nouă reorganizare administrativă a căpităniilor de margine arată dispariția instituției din oraș și mutarea sediului uneia dintre ele la Stelnică.

Depopularea oraului și a satelor de pe malul Borcei i-a determinat pe domnitorii Alexandru Ghica și Alexandru Ipsilanti să dăruiască mănăstirilor Sf. Spiridon (1768) și Mărcuș (1779) din București pământuri din moșiile domnești a vetei orașului. Ca urmare, cei călătorești locuitori care mai rămăseseră în oraș și-au pierdut libertățile și privilegiile de oameni liberi și au părăsit locul refuzându-se să devină sclavi ai celor două mănăstiri. Vatra orașului, pustiită, a fost transformată în câmp agricol, în care străjuiau ruinele a trei biserici, a căror cum sunt arătate și pe o hartă din ultimul deceniu al secolului al XVIII-lea.

O parte din urmașii orănenilor au trăit în satul Piuța Petrii, întemeiat pe malul Ialomiței, la o distanță de circa 2 km. spre est de vatra abandonată a orașului medieval. Pentru construcția bisericii din acest sat s-au folosit și materiale recuperate din ruinele bisericilor din vatra Oraului de Floci. Acest sat a fost distrus de inundațiile din anul 1970, iar vatra lui a fost transformată în câmp agricol.

Datorită unor factori politico-economici, Oraul de Floci a suferit un proces de regres, astfel încât prima capitală a judeului istoric Ialomița, după cum atestă sursele istorice, documentare și izvoarele cartografice, dar și locul nașterii voievodului unificator de țară, Mihai Viteazul, unde mama lui, Tudora, era negustoreasă, va dispărea până la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Vatra abandonată a acestui oraș acoperă o suprafață de 76 ha, care constituie suprafața actualului sit arheologic de interes prioritar național. Pentru istoria urbanismului medieval în țările române, cercetarea arheologică a acestui sit aduce contribuții majore cu privire la amenajarea teritoriului urban, la compoziția planului (spațiile publice și insulele de locuințe, lotizarea terenului) și ordonarea esutului urban al orașelor de câmpie.

Dintre orașele medievale dispărute din țara Românească, spre deosebire de cazurile orașelor Gherghița (jud. Prahova) și Târgșor (jud. Prahova), vatra abandonată a Oraului de Floci este unicul caz unde cercetarea arheologică se poate extinde și valorifica, fără să fie împiedicat sau limitat de existența unor construcții sau a unei rezidențe contemporane.

Datorită rezultatelor importante obținute de-a lungul a peste 30 de campanii de cercetări arheologice sistematice, **situl arheologic prioritar „ORA UL DE FLOCI” a fost cuprins în Programul european „Reabilitarea patrimoniului nostru european comun”**. Acest program este o inițiativă comună a Consiliului European și a Comisiei Europene de a sprijini conservarea patrimoniului istoric în Balcani prin promovarea Proiectului de Reabilitare Integrată și Evaluarea Patrimoniului Arhitectural și Arheologic din Albania, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria, Croația, Muntenegru, Macedonia, Provincia Kosovo, România și Serbia.

„Oraul de Floci” se regăsește între cele 10 obiective arheologice prioritare selectate din România pentru aplicarea acestui program european, fapt ce deschide perspectiva promovării la nivel european a sitului arheologic și, odată cu el, a patrimoniului cultural al judeului Ialomița. Începând cu anul 2007, Consiliul European și Comisia Europeană au inițiat Proiectul „Plaque”, prin care sunt amplasate plăci pentru atestarea apartenenței obiectivului istoric la programul european de situri arheologice înregistrate ca prioritare de intervenție.

Printr-un program strategic multianual, valorificarea descoperirilor din situl arheologic „Oraul de Floci” va aduce în atenția publicului cazul unuia din cele mai importante centre comerciale ale țării Românești din secolele XV-XVIII.

 Floci Town economic life were negatively influenced by political circumstances from the second half of the XVIth century, like the Ottoman reign over neighboring regions, like Chilia, Brîlău, and Hârșova, which engendered a shift towards Constantinople of trading exchanges, and also the decreasing importance of the commercial road following Ialomița's course to its outfall. Also, there were Ottoman military raids in the area, insecure political climate, raising taxes due to external policies, which determined the selling of numerous estates around the town. According to written documents from the XVIIIth century, many residents chose to relocate their businesses in more secured villages and towns. During the Russian-Ottoman war of 1769-1774, Floci Town was part of the area in which the two armies developed their military strategies, thus leading to the town's ruin and desertion. The subprefect residence moved first to Slobozia, and then to Urziceni, followed by moving the border master's headquarters to Stelnică.

In 1768 and 1779, regnant Alexandru Ghica and Alexandru Ipsilanti granted parts of the town estates to Sf. Spiridon and Mărcușă monasteries, thus taking away all civil liberties from what was left of the town residents, who preferred to leave their homes rather than becoming monasteries' vassals. The deserted center of the town turned into cultivated fields, guarded by three ruined churches, shown by a late XVIIIth century map.

Some of the residents moved to Piuș Petrii village, on Ialomița's shore, 2 km east from the centre of the abandoned town. The village church was built using recovered construction materials from the ruined churches in Floci Town. Piuș Petrii village was destroyed by the 1970 floods.

By the end of the XVIIIth century, Ialomița district's first administrative center, and also the town in which Mihai the Brave regnant was born disappeared. Its abandoned center measures 76 ha, which is also the surface of present day's national archaeological site. Medieval urbanism history in Romania benefits largely from researches developed here, regarding the setting and arranging of the urban plan.

Among disappeared medieval towns from Valachia, Floci Town archeological site has the opportunity of extending the researches without affecting contemporary settlements or constructions, unlike former towns Gherghița or Târguș (Prahova district). Due to important results coming from more than 30 archeological campaigns, archeological preferential site Floci Town was integrated in the European program of **"Rehabilitation of the European common heritage"**, which was initiated by both the European Council and the European Commission, in order to support Balkan historical heritage conservation. Albania, Bosnia-Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Montenegro, Macedonia, Kosovo Province, Romania, and Serbia participate in the Integrated Rehabilitation Program and Archeological and Architectural Heritage Evaluation projects.

Floci Town was included among ten Romanian archeological preferential sites for which the European projects applied, thus allowing a European promotion for the site and also for Ialomița district's cultural heritage. Since 2007, the European Council and the European Commission initiated the "Plaque" Project, which upholds the emplacement of plaques stating the appurtenance of the selected site to the European program of archeological preferential sites.

A strategic annual program enables Floci Town archeological site data recovery, thus adverting to one of the most important urban commercial centers in XVth-XVIIIth centuries Valachia.

